

Live
sorted

Nama

He ngāwari noa
te whai i te nama,
he uaua ake te
utu i te nama

- Me āta whakaaro i
mua i te tono
- Me whakarite koe
i tētehi rautaki utu
harangote nama

Me āta whakaaro i mua i te tonu

He nama kē te tonu pūtea. He nui tonu ngā huarahi e whai nama ai te tangata arā, ko ngā mea pēnei i te kāri moni, i te hoko harangote, i te pūtea taurewa, i te pūtea taurewa waka, i te mōkete, i te pūtea taurewa ākongā, arā noa atu, arā noa atu...

He ngāwari noa te whai i te nama. He uaua ake te utu i te nama (te pūtea nāu i tonu).

He pai noa kia tonoa te pūtea ki te hoko whare, mō te mātauranga rānei te take. Piki ai te utu o te whare, ā, mā te tohu mātauranga tō pūtea e nui ake ai. Heoi, kia tūpato koe ki ētehi mea kāore pea e pai kia hokona e taumaha ai tō nama.

- Kia tūpato i a koe ka tonu pūtea ki te hoko i ngā mea kāore e piki te utu (ka heke rānei te utu), pērā i ngā pūrere hiko me ngā waka.
- Kua e tonu pūtea ki te hoko i ngā mea kāore ōna wāriu pērā i te pō whakangahau, i te haerenga rānei.

Me pātai koe ki a koe anō - me tonu pūtea rānei koe e noho nama ai koe? Me penapena rānei koe i te pūtea e hiahiatia ana? Mehemea e taea ana e koe te tatari noa, ka ngāwari ake te huarahi.

Ki te hiahia āwhina koe ki te hoko kai, ki te utu rānei i tō pire hiko, ā tēnā, kimihia tētehi kaitohu penapena pūtea, ā, māna koe e ārahi.

Me whakatakoto koe i tō rautaki penapena pūtea e mōhio ai koe ka hia te roa me penapena pūtea kia kore ai te pūtea e tonoa.

Kua raru koe ki te utu i ō nama?

Ki te raru koe ki te utu i ō nama, me ngana tonu koe ki te utu, me wawe tonu tō whakamōhio atu ki te kaitaupua pūtea (te tangata, te wāhi rānei nāna te pūtea i tuku ki a koe). Māna, mā rātau rānei pea tētehi rautaki e whakarite mai e ngāwari ake ai ngā taumahatanga.

Mā tētehi kaitohu tiaki pūtea nō te Tōpūtanga Ratonga Tiaki Pūtea Whānau o Aotearoa koe e āwhina.

Waea kore utu atu ki a **0508 BUDGET**(0508 283 438).

Me mōhio koe ki ngā whiringa

Ki te tono pūtea koe, me iti rawa te tono. Ki te panonihia te huamoni, ka nui ake te nama i te mutunga iho.

Āta tirohia ngā momo wāhi katoa e taea ai e koe te tono pūtea - inā rā, he pai kē ake pea kia tonoa te pūtea mai i tō whare pūtea tēnā i te tono pūtea mai i tētehi toa, i tētehi toa hoko waka rānei.

Kia whakatauhia rā anō e koe te whiringa tono pai rawa atu, tēnā whakaritea hoki te rahi o te pūtea e taea ana e koe te tono me te huarahi ngāwari e tere ai tō utu i te nama.

Me āta whakaaro ake koe ki ēnei:

- Te rahi o te pūtea e tonoa ana
- Te huamoni (me ētehi atu hāmene) ka riro māu e utu
- Te nui o ō utu harangote
- Te roanga ōu e utu ana i tō nama
- Ngā wā e utu ai koe i ō nama

Tirohia te rahi o tō pūtea taurewa (e ai ki te ture, me whakamōhio atu te kaitaupua pūtea ki a koe). Kei te pīrangī rānei koe ki tēnei nama?

Me mātua mōhio koe ki te katoa o te pūtea taurewa i mua i te tono.

Whakamahia te pūrere tātaītai i sorted.org.nz kia kitea te nui o te huamoni ka utua e koe hei te otinga atu.

E utua ana e koe tō nama engari he nui te huamoni?

Me tono e koe kia utua katoatia ō nama i te pūtea taurewa āhua iti ake te huamoni. He whakatōpūtanga tēnei e penapenahia ai tō pūtea inā rā, he iti ake te huamoni ka utua e koe.

Me rite tonu ō utu harangote ki ērā o mua – e tere ake ai tō utu i te nama (e iti ai hoki te huamoni).

He rautaki utu harangote

1. Whakarārangihia ō nama.

Te ingoa o te kaitaupua pūtea	Te nui o te nama	Te huamoni	Te utu harangote
	\$	%	\$
	\$	%	\$
	\$	%	\$
	\$	%	\$
	\$	%	\$
	\$	%	\$
		Te tapeke	\$

2. Ō taurewa

E whakaraupapahia ana i te hua moni nui rawa ki te hua moni iti rawa.

Te ingoa o te kaitaupua pūtea

1.

2.

3.

4.

5.

6.

3. Tirohia tō rārangi tahua

Ka taea rānei ētahi pūtea tāpiri te kimi ia marama, hei patu taurewa.

Tuhia te nui o tēnā pūtea ki konei:

\$

4. Tāpirihia tēnei pūtea ki tō utu harangote i te Nama 1.

Ko taku utu harangote hou mō te Nama 1 ko te:

\$

Kia maumahara:

A. Kia utua katoatia a Nama 1, tāpirihia tērā utu harangote ki a Nama 2. Kia utua katoatia tērā nama, ā tēnā, tāpirihia atu kī a Nama 3, arā noa atu, arā noa atu.

B. Ki te kore te kaitaupua pūtea e whakaae kia nui ake ō utu harangote, me whakanui ake koe i te utu harangote mō te nama kei raro tonu i tērā.

C. Ki te kore e kitea ētehi atu pūtea hei utu i ngā nama, tāria te wā e utua ai tētehi o ō nama, kātahi koe ka tāpiri i tērā pūtea ki tētehi atu nama āhua nui tonu te huamoni.

He korero mō te tangata kei Aotearoa e noho ana

Ka ea i a Hōhepa ana nama Ahakoa he rite tonu te utu a Hōhepa i ana nama rerekē, kāore tonu ērā nama i te tere whakaheke iho. Nā reira i toko ake ai te whakaaro i a Hōhepa, ākene pea ka noho nama ia mō āke tonu atu.

Ahakoa hoki tana mōhio ki te nui o ia nama, kīhai a Hōhepa i paku whakaaro ake ki ngā huamoni e utua ana e ia.

Ka kitea e ia ngā huamoni rerekē o ia nama i a ia e titiro ana ki ngā kirimana pūtea taurewa katoa nāna tonu i waitohu. Kātahi ngā taurewa rā ka whakaraupapahia e ia mai i te huamoni nui teitei rawa atu ki te huamoni iti noa nei. Ko te nama kei te kōtihi o ōna whakaaro ko te hoko harangote (ki te hoko i tana whakaata LCD), whai muri iho ko tana taurewa waka.

Ka tirohia anō e Hōhepa tana tahua, ā, ka kitea he \$20 ia wīki kei reira e taea ana e ia te tuku ki tētehi atu utu harangote.

Ka waea atu ia ki tana kaitaupua pūtea ki te whakamārama atu i tēnei tūāhua. Ka whakaae te kaitaupua pūtea kia piki ake te utu harangote o te nama ki te \$78 ia rua wīki i te tāpirihihanga o te \$40 - he nui ake tēnei i te huaruatanga o tērā i utua ai e ia i mua.

Hāunga te hāmene ka utua e Hōhepa mō te utunga wawe o te nama, ko te painga atu tērā.

Ka whakamahi a Hōhepa i te pūrere tātaitai Nama i sorted.co.nz, ā, ka mōhio ia ka utua tana nama i te 10 marama, kaula ko te 2 tau. Nuku atu hoki i te \$190 te nui o te huamoni e penapena ai ia.

Ko te mea nui, kia utua rā anō e ia tērā nama, e mea ana ia ki te tuku i te pūtea nāna i tuku ki te nama tuatahi ki ngā utu harangote o tana taurewa waka.

Me tere tō utu i te nama

Ki te whakaroa koe i tō utu i ō nama, ka nui ake te utu. Nō reira, me tere tō utu i ō nama.

Tirohia tō tahua kia mōhio ai mehemea ka taea rānei e koe te whakapiki te utu harangote o tētehi atu nama. Me he nui ō nama, me utu e koe te nama he nui te huamoni i te tuatahi (pērā i ngā kāri nama me ngā hoko harangote).

Pūrere tātaitai Nama

Mā te pūrere tātaitai Nama i sorted.org.nz koe e āwhina ki te whai rautaki e tere ake ai tō utu i ō nama.

Me whai rautaki e heke ai ō nama

- Whakarārangihia ō nama me te huamoni o ia nama (kei tō kirimana taurewa, kei tō pire kāri nama rānei te huamoni).
- Kimihia te nama he nui rawa atu te huamoni.
- Me whai rautaki kia mōhio ai mehemea ka taea rānei e koe te whakatere ake tō utu i ō nama. I ētehi wā, ka hāmenehia te tangata i tana utu wawe i te nama. Kia utua tērā nama, me utu koe i te nama kei raro tonu iho te nui o te huamoni i te nama tuatahi.

Tirohia ngā kōrero o roto i te pārongo nei, whakamahia rānei te pūrere tātaitai Nama i sorted.org.nz

He aha te huamoni?

Ko te huamoni te pūtea e utu ai koe ki te kaitaupua pūtea nāna tō tono i whakaae kia tukua e ia tana pūtea ki tō tahua. Ki te whakatauirā ake, ki te tono pūtea koe i te whare pūtea, ko te huamoni whare pūtea tāu e utu ai.

He mōkete tāu?

Me nui ngā utu harangote, me āta kimi hoki koe i ngā huamoni āhua iti tonu. Mā konei e tere ake ai tō utu i tō mōkete, e penapenahia ai hoki tō pūtea.

Tirohia ā mātau pārongo mōkete i sorted.org.nz

He taurewa pūtea ākongā tāu?

He rerekē ngā pūtea taurewa ākongā i te nuinga o ngā nama. Mehemea kei Aotearoa koe e noho ana, kāore koe e utu i te huamoni o tō pūtea taurewa ākongā. Nō reira, ki te tika tō utu i te nama ia wiki, kāore tō nama e nui ake i te huamoni.

Tirohia ā mātou
Puka Mōkete

Online tools at sorted.org.nz

Me aha ināianei?

1. Kua tonu anake koe i tāu e hiahia ana?
2. Kua mōhio koe ki ngā whiringa tonu?
3. Kua whakarite koe i tētehi rautaki utu harangote?

Ki hea ināianei:

Hei taura: Me kōrero koe ki tō kaitaupua pūtea ki te whakapiki i ngā utu harangote

Nama

Tuhinga whakaaro: